

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ - JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Voie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Țara în primejdie

Puhoiul nelegiuirilor. — Dascăli vechi și noi — Să nu se ucidă sufletul ardelenesc

de A. C. ALBINUS

În zilele aceste, când instituțiile noastre de cultură își deschid porțile pentru un nou an școlar, dintr'o neglijență culpabilă, cu atâta întârziere, țara este îndoliată. Jalea patriei este pricinuită de puhoiul nesfârșit al nelegiuirilor săvârșite de fiii ei. Aproape nu este provincie din cele ce alcătuiesc țara întregită, în care să nu fi pătruns putrejunea. Aproape nu este tagmă de slujitori ai țerii, care să nu fie pătată. Și, biata țară repetă cu durere cuvintele pe care le-a scris Salvianus, *Ieremia* epocii năvălirilor barbare, în cartea sa *De gubernatione Dei*: „Ce este viața negustorilor? o îngrămădire de înșelăciuni și jurăminte false; cea a curialilor? o neleguire îndelungată; cea a funcționarilor publici? un șir de călcări de datorie; cea a militarilor? o serie de jafuri“. În urmare, societatea întreagă nu e altceva decât o „mocirlă de impurități“.¹⁾

Să nu privim lucrurile prin prisma falsă a pesimismului, zicând: E bolnavă țara! Dar să nu cădem nici în greșala opusă, a optimismului, declarând, în mijlocul atâtor întâmplări extrem de grave, cu o liniște imperturbabilă: Țara este pe deplin sănătoasă!

Cei ce-și iubesc patria, să stea în gardă. Pentru că țara este, într'adevăr, în mare primejdie! Gravitatea primejdiei nu rezidă într'atât în mârșevile Găetanilor, cât în cinismul revoltător care reiese din desbaterile acestei crime monstruoase. Ne înspăimântă nu într'atât tâlhăriile Stăpânilor dela armată, finanțe, agricultură etc., ci mai mult ușurința cu care se judecă jafurile, constând de multeori pedeapsa în transferarea inculpaților la posturi mai bune. Aci zace primejdia: jaful și incorectitudinea s'au făcut sistem și lucruri obișnuite; iar cinstea a rămas *avis rarissima*. De aici se explică faptul, cum de s'a relevat în ordin de zi *meritul* unui ofițer de a se fi împotrivit tentativelor de mituire, ceace în împrejurări normale se socotia ca o simplă împlinire a datoriei.

Norocul țerii în aceste nenorociri este, că acest spirit de nedreptate și imoralitate a pătruns până acum numai la pătura suprapusă, la clasa conducătoare, care, și azi, „plânge când aude vorbindu-se de limba greacă“, și care, în urmare, nu face parte din corpul neamului. Poporul, adevăratul popor românesc este încă intact de aceste influențe dezastruoase.

Și, aceasta este menirea sfântă a lumină-

torilor satelor: să alcătuiască cu munca lor zăgazul puternic care va opri infiltrațiunea răului în sufletul poporului nostru. Biserica și școala, în muncă armonică, vor putea să deslege în mod fericit această problemă grea, dela care atârnă viitorul și fericirea țerii. Satelor noastre le trebuie multă lumină și multă dragoste creștinească. Fericite satele, care vor primi aceste două comori neprețuite din mâini curate și din suflete neprihănite.

Dacă dascălii vor lumina numai mintea sătenilor, iar inima lor vor lăsa-o goală, zadarnică va fi toată munca lor. Citesc în ziare că, în vara aceasta, institutorii din Franța au cerut într'un congres suprimarea dreptului părinților de a-și purta copiii la vre-o altă școală, decât la școale *unică*, fără Dumnezeu. Bieții nenorociți, stau sub stăpânirea bolșevismului, despre care s'a dovedit că a lucrat contra siguranței statului francez.

Nouă nu ne trebuie așa învățători. Luminătorii satelor noastre vor trebui să continue tradițiile creștinești ale școlii Ardealului. Eu am apucat încă această veche gardă de dascăli ardeleni. Înainte de aceasta cu vre-o 20 de ani, mi-am început activitatea la o școală primară, la care funcționau cei mai meritoși dascăli din nordul Ardealului. Aceștia, fideli principiilor pedagogice creștine, luminau cu o deosebită râvnă mințile copilașilor și le încălziau sufletele cu îndemnuri și exemple creștinești. Rugăciunea lor în fața copiilor era de o pioșenie adâncă. Viața lor era ireproșabilă. În Dumineci și sărbători erau și elevii și învățătorii lor la sfânta biserică. Se spovedeau și se împărtășeau deodată cu copiii. Adevărată educație creștinească!

Ca să avem așa dascăli, destoinici a continua vechile tradiții, e nevoie ca mai marii bisericilor din Ardeal să urmărească cu o vie sollicitudine creșterea viitorilor luminători ai satelor. Unde se găsește vre-un neajuns să se stârpească fără cruțare. Domnului ministru al culturii naționale să i-se spună răspicat:

Noi vrem menținerea neștirbită a spiritului creștinesc din școlile Ardealului. În baza legii, cerem păstrarea celor două ore de religie în licee și reintroducerea lor în școlile normale. Cel puțin în Ardeal. Ne doare mult, că țara mamă a fost lipsită până acum de binefacerile educației religioase temeinice. Am dori să se intensifice această educație și acolo. În nici un caz, însă, nu vom îngădui să se știrbească educația religioasă în Ardeal. În locul directorilor cu „școală a vieții“, să se dea școlilor

normale de aci directori, care vor ști să ne dea generații de dascăli creștini, de care are nevoie țara. În locul învățătorilor cari se consideră în satele noastre românești unite mai mult „exponenții ortodoxiei“, decât îndrumători ai culturii românești, să se numească tineri ieșiți din școlile noastre ardelenesti. Să ne credeți, domnule Ministru, că, păstrând caracterul creștinesc al școlilor din Ardeal, veți face un bine nemăsurat țerii: spiritul creștinesc al Ardealului e merit să mântuiască într'o zi țara! Știți, domnule Ministru, că și azi părinții mai grijulii din Constanța și Babadag, din Giurgiu și Craiova își aduc copiii la Blaj și Cluj și Sighet, și spun pe față că și-au adus odraslele în așa depărtări pentru a primi aci o educație mai creștinească?

Vă rugăm, domnule Ministru, să nu uci-deți sufletul creștinesc al școlilor din Ardeal!

Pentru pacea religioasă din Franța. Grijă specială a Sf. Scaun față de stările religioase din Franța și abilitatea deosebită cu care s'a interesat de ele, au făcut ca neajunsurile create bisericii prin cunoscuta lege a separațiunii dintre stat și biserică, să fie tot mai mult înlăturate.

Raporturile dintre guvernul francez și reprezentanții bisericii au ajuns în timpul din urmă, și mai ales după reluarea legăturilor diplomatice, din cele mai bune, lăsând să se întrevadă pentru viitorul apropiat o tot mai pronunțată apropiere. Aceasta o servesc și două dispoziții recente ale guvernului francez, deosebit de interesat la recrutarea personalului necesar al Congregațiilor religioase cari activează în străinătate și în special în Orient.

Iată aceste dispoziții introduse de curând în legea finanțelor:

1. Bunurile mobile și imobile, care au aparținut cultului și n'au fost încă atribuite, vor fi atribuite asociațiilor religioase, legal constituite.

2. Congregațiunile având ca scop învățământul și asistența, și care întrețin instituțiuni în străinătate, vor putea fi autorizate să deschidă și să întrețină în Franța noviciate pentru formarea de misionari. —

Dupăcum reiese și din aceste măsuri, Franța merge hotărât spre consolidarea păcii religioase.

Sfințirea bisericii din Sarasău. După ruga dela mânăstirea Moiseiului, ținută cu mare pompă și cu multe mii de credincioși în ziua de 8 Septemvrie, Maramureșul și în chip deosebit frații rămași în Cehoslovacia au avut în toamna aceasta încă un prilej de mare sărbătoare și înălțare sufletească. Pentru a doua oră P. S. Sa Iuliu al Gherlei a cercetat țara lui Dragoș Vodă, aprinzând din nou în suflete dragostea de Dumnezeu și tăria în sfânta credință străbună.

¹⁾ Maurret et Carreyre, Précis d'Histoire de l'Eglise, I. p. 299.

În 30 Septembrie c., anume, a consacrat Preasfințitul biserica din *Sarasău*, îmbrăcată pentru acest prilej în frumoasa haină a picturilor dlui Toth din Sighet.

Încă în 29 Sept. P. S. Sa a trecut prin Sighet, unde l-au întâmpinat cu bucurie preoțimea și intelectualii orașului, predându-i și memoriul pentru reînființarea episcopiei Maramureșului, din care dăm o parte la alt loc al gazetei noastre. Primit cu porți triumfale și suflete de sărbătoare în Sarasău, Preasfințitul a săvârșit vecernia, panachida pentru morți și vii, apoi litia.

Ziua următoare, Dumineca, a început să cearnă o ploaie mărunță, de toamnă. Ea n'a putut strica însă frumuseța și elanul sărbătorii. De dimineață au început a se revărsa, în șiruri nesfârșite, miile credincioșilor din jur, cu preoți și prapori, în procesiune. Deosebit de impunătoare au fost cele cinci procesiuni ale fraților din Cehoslovacia, cu peste 2000 credincioși, cari prin credința străbună se încoape și astăzi cu toată puterea în sufletul neamului nostru.

Sfântul locaș consacrat a fost însă mult prea mic pentru cele peste 4000 de credincioși adunați, unii din depărtări mari. De aceea Preasfințitul, încunjurat de 16 preoți, a oficiat sfânta Liturghie în liber, deși ploaia cernea necontentit. Ca totdeauna, o minunată predică a arhierului a încălzit inimile tuturor. Au înduioșat până la lacrimi mai ales sfaturile calde părintești, adresate fraților rupți din trupul neamului nostru, cari sunt datori să-și păstreze întreg sufletul și credința în mijlocul ispitelor și greutăților ce-i apasă.

Mângâiați și întăriți în suflete, credincioșii au plecat din Sarasău cu amintirea unei minunate zile de reculegere, care multă vreme va fi în ei izvor de lumină și înălțare spre Domnul.

Citiți și răspândiți: „UNIREA“

⊠ ⊠ **Foiața „Unirii“** ⊠ ⊠

Demagogie cu singhelie

Film imaginar, ce-și are totuși tâlcul său real de Dumitru Neda.

După un an de zile, Trică s'a mai gândit una bună (el când gândește una, aia numai bună poate fi, din vre'un punct oarecare de vedere): să deie un concert cu tineretul satului, de hramul bisericii.

Și s'au pus pe trudă, el și dascălița lui. Ea se muncia cu pregătirea școlarilor, — declamări, două monoloage, un teatru de copii, toate „șoade“ să se veseliască poporul, — el se căznia, seară de seară, să drezeze o seamă de feciori și fete, în câteva cântări naționale în 3 și 4 voci, pe note. Grav, solemn, înfepenit bine pe picioare, cu ochii când la partitură când la „coriști“ (și la „coriste“), numai ce se slobozia: Pst! Tăcere! Ca la pian (fluieru de metal dă tonurile): Do—re—mi—fa—so—la—si. Incepem: Ieși Ileană la poiană... Alta: Câte mândre-am avut eu... Încă una: Du-mă Doamne și mă lasă... Săraci cărările mele...

Coriștii își fac semne, se ghiontesc și rād pe îfundate, după câte-o vorbă șoptită în pauză. „Bate șaua să priceapă iapa... Năravu din fire... Cătu-i moșu de bătrân... Ține-i Doamne boala'n oase... De n'ar fi bărbatu-acasă... Rabdă inimă și taci, dacă n'ai ce să mai faci“, — ciripituri vesele, pe socoteala — nu se știe a cui.

Misiunile populare

Câteva constatări pentru mai buna lor reușită în viitor.

Misiunile populare iau din zi în zi proporții tot mai frumoase și mai îmbucurătoare. În timpul vacanțelor mai cu seamă, când și profesorii de teologie, de religie ș. a. pot să iee toiagul de misionar, aproape nu este Duminecă sau sărbătoare, în care să nu întâlnești prin parohiile noastre munca istovitoare, dar nespuse de mângâitoare a celor ce se trudesesc din toate puterile ca credința în Dumnezeu și urmarea poruncilor lui să prindă rădăcini cât mai puternice în inimile dornice de adevăr și lumină.

În sunetul toacelor și al clopotelor, țăranii noștri în vesminte albe și curate, ca și sufletele lor, se strâng cu aceste prilejuri cu toții în bisericuțele modeste și sărace ale satelor noastre; iar darul lui Dumnezeu, ca și o ploaie mistică și binefăcătoare picură în suflete iubire, sfințenie și pace.

Zeci de parohii se îmbosănesc în sufletește, sute și mii de credincioși își înnoiesc sufletele și le întăresc cu sfintele taine, pe când din ușile împărătești cuvintele mângâitoare ale misionarilor curg ca niște râuri rodnice de mântuire, cu bogate unde curățitoare. Iar poporul adunat și de prin parohiile vecine, ascultă cu luare aminte, scaldându și sufletul în valurile sfinte și curate ale evangheliei.

Dar nu peste tot locul este așa. Și aceasta din cauza că preotul sau protopopul nu-și dă seamă de însemnătatea misiunilor, fie că ele se cer numai din obicei, ori de mântuială. În cursul verii trecute am fost, bunăoară, în unele locuri, unde nu numai că n'au luat parte credincioșii din alte parohii, dar nici cei din parohia respectivă n'au ținut să fie cu toții de față. Iar asta însemnează că protopopul nu s'a interesat mai de aproape de buna lor reușită, iar preotul nu și-a pregătit de ajuns credincioșii.

Eu nu înțeleg sub misiuni populare faptul că te deplasezi de acasă, făcând cheltueli în-

semnate, pentru ca să rostești vre-o 10—12 predici la câte 30—40 persoane, și să le ascuți mărturisirea tot tu, pe când parohul — crezându-se dispensat de oficiul său, atâta timp cât misionarul este în parohia lui — vorbește verzi și uscate cu preoții din vecini cari și-au lăsat credincioșii fără liturgie și au venit cu soție și cu copii cu tot ca să stea pe spatele preotului, ori poate chiar parohiei cu misiunile.

Nu. Misiunile populare sunt o sărbătoare a sufletelor. În Dumineca sau sărbătoarea stabilită pentru misiuni, credincioșii din satele apropiate pleacă, după liturgia de acasă — care în cazul acesta se va face mai de timpuriu — în frunte cu preotul și în formă de procesiune, în parohia care a cerut misiuni. Protopopul și preotul local fac toate serviciile divine luate în program (Mâncat, Liturgie, Inerat, Paraclis) lăsând misionarului numai sarcina destul de obositoare a predicării. Dacă predicatorul ar servi tot el, se înțelege că va fi prea obosit la predică.

Doamnele preotese și d-șoarele, dacă iau parte la misiuni, să binevoiască a asculta și la predici, iar la cuminecare să premeargă cu exemplul. Dacă nu, să facă bine să rămână la casele lor, căci venind numai „în vedeală“ cum s'ar zice, numai strică misiunilor. Protopopul să se îngrijească din vreme ca să fie preoți mărturisitori, iar preoții să fie reverențați; și după ce s'au terminat mărturisirile, preoții tot în fruntea poporului se întorc la vetrele lor, cuminecându-i în ziua următoare. Firește, că în tot timpul misiunilor horele, dansurile și alte petreceri profane din parohie au să înceteze.

Dacă misiunile sunt numai într'o parohie mică, atunci cred că n'ar fi necesar să se mai ceară misionar din centru, deoarece protopopul ar putea trimite un bun predicator din tractul său ca să înlocuiască pe respectivul preot pentru o zi sau două, precum și respectivul să înlocuiască pe predicator în parohia lui, ca nici unul dintre credincioși să nu rămână fără liturgie.

După „tără“ (împreună cu joc, vezi bine), sămânță de vorbă pe vreme lungă să ajungă. „Trică-i om și încă ceva. Da boreasa lui, smeoaică nu alta. Foc și pârjol, măi frate. Se învârte ca prisnelul. Cum o fi jucat el pe aia a mea, nu știu, da eu și-am sucit pe doamna lui de să mă țină minte ea și neam de neamu ei“, se lauda, țanțoș, a doua zi, Radu zis Codobatură. După mine a mai jucat-o și Nică și Lică și Culiță și alții, că nu se ține făloasă. Noi am jucat boreasa lui și el pe ale noastre, — păr pe păr. Așa mai merge treaba; mai uităm și noi vora-vele din bătaie“, o lasă mai în domol Radu.

„Trică-i omul poporului, omul nostru, mă! s'amestecă în vorbă și Iancu Jigorea. Când îi o alegere de deputat, Trică n'are frică: țineți oameni buni cu guvernul — știți de-acum trei luni, — că la ei îi și cuțitu și pita, nu ca păr. Vasile cu oamenii dreptății și a omeniei. De aia trag la Trică toate negrețele: notarășu, trompetăru, prefectăru, vizoratoru ș. a. — toți prieteni de-ai lui și domni cu putere și d'aia ne poate face și el atât bine: ieși la lucrul câmpului cu ai tăi și și-ar trebui fata dela școală să steie pe lângă casă cu cele orătării, și-ar trebui băiatul să scoată la câmp un vițel, un purcel, mergi la Trică și: fui bun dle, asta și asta, și-i gata treaba. Dascălița nu strică voia lu domnu. Scoți copilul dela școală și-ți vezi de grijile gospodăriei. Cu az, buche nu umpli coșul. Și cum zice și dânsul: știu că n'o să se facă toți popi ca el. Bun om, n'ai ce zice!“

Și dascălița-i și mai bună! s'aude glasul Marghiealei Tăhula, „calul dracului“ cum e poreclită în Delurenii. Abia apucă să te prindă

la casa ei și: șezi soro și mai spune-mi și mie ce-i vestea- povestea prin satul nostru. Te coasă și te descoasă, din fir în păr, că-i vorbăreață nevoie mare, apoi te poartă din chilie în chilie, dela dulap la dulap, și-ți arată scumpătăți de cusături și țesături și aurituri și cine le mai știe toate?

Că aștia doi au slavă Domnului, cum zice ea, de toate celea din belșug. Au și pentru ei și pentru alții. Să vă uitați numai la dascălița în sărbători: ce lanțe de aur, ce brățare, ce haine și dacă vine la horă de trei ori într'o după-amiază, — n'ași băgat de seamă? de trei ori se îmbracă tot în alte și alte haine. Au „blagă“ destulă. Numai vânturătoarea aceea cu oglindă la mijloc, cu care-și face „luft“ când îi căldură și zăpușală, cât face...!“

Codău e în curent cu tot ce se vorbește în sat despre el. Și-i mulțumit cu isprava tacticei urmate, deși caută să constate că partea mare a poporenilor i-e străină. Elementele de valoare și cu greutate la cuvânt în mersul treburilor din parohie nu le-a putut câștiga. „Ei! și? — discută cu sine însuși, pe nserate pe dinaintea locuinței, în așteptarea Finicei lui Toderuț (mândra lui de altă dată), căci o văzuse trecând spre cooperativă și acum o așteaptă, o vorbă numai să i spună, — decăt mulți și muși, mai bine pușini da câini. Principalul e să știi să creezi tot noui și noui stimulente cari să-i ațâțe la lătrat. Atâta tot. E indiferent apoi că lătratul acela va fi lauda mea ori ocara celui alt. Rezultatul e cel intenționat de mine, la urma urmelor. Opus coronat finis (vrea să zică: Finis coronat opus)“.

Misionarii din centru au și ei ocupațiile lor, și nu este tocmai folositor și proporționat să-i deplasezi pentruca să suplinească pe preotul unei parohii mici întru îndeplinirea oficiului pe care el este dator să-l facă „existență” și să mai incomodeze în plus și familia preotului.

Dela centru să se ceară misionari numai atunci când misiunile se vor aranja în felul vădit mai sus, și când ele vor fi într'adevăr sărbătoare a credincioșilor.

Dr. Nicolae Lupu

Dintr'un memoriu

în chestia înființării noiei episcopii unite în părțile de Nord ale Ardealului

În legătură cu ratificarea Concordatului, pusă în vedere pentru sesiunea parlamentară apropiată, se deschide din nou rivalitatea dintre cele două centre mai semnate: Sighetul și Baia mare, cari ar putea fi luate în combinație ca reședință a noiei episcopii de Nord pre vădită în Concordat. Mișcarea s'a pornit din partea Maramureșenilor cari, mai având episcopi în Sighet, nici nu vreau să audă de așezarea noului episcop la Baia mare. Pentru izbândirea dorinței lor au intervenit de curând — cu ocazia sfântirii bisericii dela Sărăsău — la Sfântul Iuliu al Gherlei, reinviind simultan și memoriul lor, pregătit în acest scop încă de pe la începutul stăpânirii românești peste Maramureș.

Rugați din partea conducătorilor acestei mișcări, am și noi aici un scurt rezumat al acestui memoriu:

Episcopia Maramureșului există de când dispăre organizația noastră autonomă cu voievozi și instituții politice, adică din veacul al XIV. De atunci istoria națională este în sași istoria bisericii concentrată în jurul episcopiei. Numele Maramureșului se pomenește pentru prima dată în diploma regelui Emeric în 1199. Regele Ungurilor Sf. Ștefan a întemeiat episcopiiile de Agria și Transilvania, dar despre Maramureș nu pomenește că bisericește sub care episcopie este, deci e evident că Maramureșul nu se ținea de Ungaria în timpul acela. Regele Andrei III în 10 Sept. 1299 decide, că Maramureșul să aparțină episcopiei Transilvaniei, dar apartinența definitivă nici

la 1300 nu era încă hotărâtă; de aci ceartă între cele 2 episcopii.

Maramureșul având autonomia sa, s'a organizat și bisericește și, când autonomia s'a desființat, atunci voivodul Baliță și Drag Meșter au cerut ocrotire dela Constantinopol, de unde le venise și organizarea bisericească. La 1391 patriarhul Antoniu al Constantinopolului dă Mânăstirei dela Peri și egumenului său drepturi episcopale. Episcopul va fi ales de popor și de succesorii Voivozilor. Episcopia Maramureșului primește iurisdicție peste Maramureș, Ugocia, Bereg, Sălaj, Satu mare și Solnoc Dobâca cu cetățile Ciceu și Balványos. Aceasta episcopie a dus lupte cu episcopiiile: rom. cat., dela Satu mare, cea calvinească dela Dobrițin și cea ruteană dela Munkács.

Această episcopie a servit ca o cetate de apărare contra maghiarizării și slavizării dela Munkács. Conservatismul străbun a ajuns în luptă chiar și cu Mama-Roma. Sub revoluția cruciașilor averile Mânăstirei au fost prădate, iar episcopii s'au refugiat în stânga Tisei. Astfel a sosit episcopul Stoica într'un timp la mânăstirea Giuleștilor. Episcopul Serafim Petrovanul la Băstri, iar ultimul episcop Gavrilă la 1739 se află la mânăstirea din Bărsana.

Timp de 150 ani au stat părțile ungurene sub jurisdicția episcopiei rutene dela Munkács în care timp mulți credincioși s'au rusificat. Granița nedreaptă ne-a răpit la 1920 și 20 mii de frați Români, cari până la ratificarea concordatului se țin încă de Episcopia Gherlei, apoi se vor încopcia episcopiei dela Ungvar, care va tinde a-i rusifica. Înființându-se noua episcopie la Sighet ar veghia și peste Românii de peste Tisa. De altă parte, la aceasta episcopie s'ar anexa și vicariatul Siretului, cu parohiile sale rutene. Sighetul va deveni un centru mare, dacă se va înființa linia ferată Sighet—Baia-Mare, precum și cea dintre Moisei—Salva, iar ca debușeu are Maramureșul: sare, lemne și vite. Din punct de vedere etnografic, încă stă bine, căci are Unguri numai 13 mii, din cari calvini 5 mii, iar restul rom. cat. Ca edificii pentru episcopie ar corespunde: clădirea regiunii silvice, hotel Coroana sau Hotel Central.

Știri mărunte

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopial publică, cu terminul de 25 Octomvrie, concurs la parohia Sălaj (protopopiatul Cătina).

Din viața bisericească a Clujului. Duminica trecută s'a ținut la Cluj o adunare generală a credincioșilor noștri care va aduce, sperăm, o nouă viață în cadrele cam obosite ale organizației noastre oficiale de acolo. Un nou curatorat, ales dintre cei mai de seamă intelectuali ai Clujului unit, făcând parte din el — ca membri de drept — și toți preoții noștri găsiți în Cluj în diverse funcțiuni, au aprobat socoțile bisericești neglijate timp de mai mulți ani, luând și alte hotăriri de cea mai mare importanță. Între acestea este și imputernicirea ce s'a dat noului curatorat de-a contracta un împrumut de 20 milioane Lei pentru clădirea de noi biserici și alte investiții cerute de împrejurări.

Problema cărții. Dl L. Rebreanu, președintele Societății Scriitorilor, fără îndoială cel mai activ din câți a avut până acum societatea, a înaintat ministerului artelor un memoriu despre problema cărții. E un adevărat document tragic al situației în care se găsește astăzi cartea românească. Se editează din ce în ce mai puțin cărți pur literare și deci se citește și se scrie din ce în ce mai puțin. Nu fără tristețe arată președintele S. S. R., că dacă s'ar cheltui cu cartea și scriitorii români atâta cât se cheltuiește — cu un folos atât de problematic — cu cel mai neînsemnat teatru de provincie s'ar crea în țară o impresionantă mișcare literară, menită să ne facă știuți străinătății. — Memoriul este foarte viu comentat și sunt bune nădejdi, ca ministerul cultelor să îmbrățișeze ideile pe cari le cuprinde.

Dl N. Iorga a fost ales decan al facultății de litere. Alegerea s'a făcut la 1 Octomvrie cu unanimitate, consacrand astfel în chiar cetatea gloriei sale puterea de muncă rodnică a acelui, din dărnicia sufletului căruia

Codău ce gândește, se cam isbândește.

N'a gătat de colindat satul o „noutate”, până ce nu-i și pusă deja alta la drum. Trola, servitoarea dela școală, ca mâine o să destăinuie, da așa ca să nu mai audă nime decât lelea Sânzăiana de lângă moară, că păr. Vasile are de gând să treacă la neuniși, ca să se întoarcă a doua oră, de aceea cântă la biserică de multe ori „duc-amin”. Nu peste mult se va apleca dela vecină la vecină, că părintele cel vechiu strică legea postului: dă deslegări dela post și nici cununile nu le face bine, fiindcă nu leagă mâinile celor ce se cunună. Pomenile sfîșiate de el nu merg la sufletele morților, de-oarece nu face slujba întregă, cum o face Trică. Ba nici prohodurile slujite de părintele Negrea nu-s primite, tot din pricină că el lasă afară necântat tocmai „versul” cel mai frumos, cel care face muierile să plângă cu sughițuri, când se pune Codău să-l trăgăneze: „In planul cel secret”. (Negrea-l făcuse atent, discret, dar huzădar, pe Trică, cumcă slujbele bisericești nu pot fi intercalate cu versuri extraliturgice, plane inframediocre). Gurile rele mai dădeau apoi cu socoata că Sânduța Nișului are ce are de-o vreme încoace cu Părintele. Și încă o mie și una de „sminteli”.

Toate aceste svonuri se perindau în lumea muierilor.

Bărbaților li-se „administrau” alte pilule enervante; între cari planul păr. Negrea de-a logropa satul — sârăcimea mai ales — în datorii, cu reparări de prisos la biserică și casele parohiale și harța grea a lui Codău cu Stinția Sa pentru a se lăsa de-un gând ca

acesta împovărat pentru popor nu era nou-tatea cea mai răscolitoare de animozități împotriva păr. Vasile și trezitoare de simpatii pentru „prietenul poporului”. Nici n'a fost unica și nici ultima.

VI

...Unde-s doi puterea crește.

Stupoare la Episcopie: o deputație de patru inși ridică acuze contra preotului Vasile Negrea din Delurenii. Dorința acestor patru părți și — spun ei, — a satului întreg este: să capete în locul păr. Vasile alt preot, ori să rămână numai Trică, care — spun tot ei — „poate face slujbă și pentru trei preoți” și ei toți patru stau buni că „domnu Trică” cumu-i el bun și cu tragere de inimă către biserică și popor, ar „ministra” în folosul sf. biserici sesia parohială ce-ar rămânea după păr. Vasile, așa că s'ar mai ușura sârăcimea deatâtea dări câte pică pe bietul popor cu „răpălășiile” multe ce se fac și sor mai face la biserică și casele parohiale. (Păr. Vasile s'a apucat de „cheltueli”, măcar că dl Trică s'a împotrivit).

Cazul s'a desbătut în proxima ședință consistorială. Referentul îl vede grav și propune să se deie ascultare dorinței Delurenilor. „De unde nu-i foc, nu iasă fum”, asta-i convingerea lui. „Dacă în lumea asta n'ar fi și oameni pentru cariși minciuna-i vorbă” asta-i credința altui asesor ce-și completează afirmația adăugând: „mai ales când e la mijloc patimă ori interes”. S'aude încă o părere: chiar să nu fie Negrea de vină, tot a dat anză la sminteli tulburătoare ce se vor liniști numai cu depărtarea lui. Pe

alt temei deci s'ajunge tot la concluzia referentului. I-se dă însă o formă mai fină: Promoveatur ut amoveatur! — fără să se mai facă anchetă. „Ba să se facă anchetă, ut audiatur et altera pars!” susține cineva dintre cei prezenți la ședință. Se convine, în urmă, să se țină cauza în suspens până la sosirea lerarului dela Senat.

Delurenii is în fierbere. „Cum, satul nostru să-l facă de răs și de batjocură cu minciuni pe la Vlădicie niște lingăi și potăi ca Botgros, Pistrifu, Tirisfat și Pițu? Ei să se laude prin crășmă că au omenie la Vlădica, ei, rușinea loropii și noi aștialalți s'o lăsăm p'atâta? Toți ne ducem la Vlădica, să se vadă cine-s mai mulți și mai cu vază: ei, o mână de gurisparte ori noi. Da de ce n'or știut domni să-i întrebe care cât datorează dlui Trică?!”

O mână de creștini, cătrăniți rău, povestesc lui Negrea gândul ce-i frământă.

„Fiți pe pace, oameni buni, fi domolește preotul, și lăsați-i în plata lui Dumnezeu, pe nenorociții ăia.

Știu cei dela cârmă ce să facă și nu lipsă să-i mai năcăjim și noi, că au ei năcazuri destule și așa”.

După depărtarea credincioșilor, Negrea deschise pe Vlahuță. Nimeri bucata: Chimiță. Ca de obicei, luă creionul și subtrase pasagiul cetit și recetit: i-se părea ad rem, —: „Nu e ură mai profundă și mai neîmpăcată ca ura, pe care instinctiv o poartă dobitocia în contra inteligenței și ignoranța în contra culturii. Negrii sălbatici urăsc de moarte pe albi. Chimiță urăște strașnic pe oamenii de valoare

s'au îmbogățit generații. Primul gest al noului decan a fost să pună aproape gratuit la dispoziția studenților publicațiile Institutului sud-est european. Tot la inițiativa lui s'a hotărât din partea Consiliului facultății de litere crearea unui Institut cultural superior, care va funcționa pe lângă facultatea de litere și care va organiza cursuri pentru întreg tineretul și publicul intelectual din capitală. D. N. Iorga a mai declarat că nu înțelege să folosească în favorul său taxele de decanat.

Noua sesiune parlamentară. Luni în 15 Octomvrie c. se va deschide, conform prevederilor Constituției, noua sesiune parlamentară, pentru lucrările căreia Mesajul prevede, afirmative, o întreagă serie de legi. În afară de chestia împrumutului și a stabilizării, despre cari Mesajul deosebit de lung afirmă că sunt „pé cale de realizare”, se însiră legea de organizare a contabilității statului, legea pentru reorganizarea ministerelor, legea drumurilor, legea învățământului superior și altele. Cum vedem, obișnuita prorogare pe timp de o lună n'a fost acum învoită guvernului. Rămâne acum de văzut dacă parlamentul neprorogat va putea să lucreze măcar timp de o lună.

Un nou arhiepiscop al ortodoxiei. Vicarul mitropoliei de Sibiu, pâr. arhimandrit Dr. Vasile Stan a fost ridicat prin decret regal la rangul de arhiepiscop cu titlul de „Rășinari”. Consecrarea se va face Dumineca viitoare în catedrala din Sibiu. Noul arhiepiscop a fost mult timp profesor, iar mai apoi director al școlii normale confesionale din Sibiu.

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânei a șasa după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Octavian Modorcea, profesor al liceului de băieți.

— Ieri și azi s'au ținut, sub prezidiul I. Preasfinției Sale pâr. mitropolit Vasile ședințele Directoriului și Senatului fundației Alex. Șt. Suluștu, în cari s'au revăzut socoțile de pe ultimii ani ai acestei fundații și s'au luat măsurile cerute de împrejurări pentru administrarea ei din viitor. Cu excepția câtorva sute jughere pădure, pământurile fundației au fost

expropriate aproape în întregime, iar rentele ce s'au primit în schimb, în cunoscutele sume derizorii, sunt departe de a putea recompensa pierderile suferite prin expropriere. Avera fundației a scăzut pe urma acestui fapt în așa măsură, încât marele aparat de control al administrării ei prevăzută în statute, este aproape un anacronism. Menținerea lui este totuși un bine, fiindcă întrunirea la Blaj a celor mai de seamă intelectuali ai bisericii noastre (Maniu, Vaida, Ciceo Pop, G. Tripoș, Hațieganu, generalii D. Pop, Boeriu, și alții) nu poate fi decât folositor pentru interesele ei.

— *Academia de teologie*, al cărei nou an școlar s'a deschis săptămâna trecută, s'a întrunit, pe urma concursului recent, cu o nouă serie de bacalaureați, dând astfel cele mai bune nădejdi pentru refacerea clerului nostru arhidiecezan slăbit în cursul anilor de război.

Un congres al artelor populare. În 7 Octomvrie c. s'a deschis la Praga, sub prezidiul ministrului Hodza, primul congres internațional al artelor populare, la care participă delegații a peste 30 de țări. Din partea României a vorbit în ședința festivă de inaugurare d. profesor Ion Bianu care, insistând asupra importanței artei populare române, a ținut să sublinieze că prin cunoașterea reciprocă a tezaurilor artei populare se va ajunge mai lesne la armonia necesară dintre neamuri. Dna Al. Cantacuzino a salutat congresul în numele Uniunii internaționale feminine. La constituirea congresului au fost aleși și 2 viceprezidenți români, în persoana dlui Tzigara-Samurcaș și a principesei Cantacuzino. Mai amintim, că delegația română este înscrisă cu multe comunicări în diferitele secțiuni ale Congresului.

*** Nou birou avocațial.** Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis birou avocațial în Dumbăveni, j. Târnava Mică. — Dr. ALEXANDRU VAMOȘ, avocat. (298) 1—2

Telefonul „Unirii“

D. Teasa. Nu credem că e potrivit să publicăm în foaie avizul cerut, chestiunea nefiind cunoscută cititorilor noștri. Cei interesați pot fi avizați destul de ușor prin scrisori.

D. București. Suntem de acord cu gândurile exprimate de d. Nae Ionescu, în „Cuvântul” din 7 Octomvrie c., în legătură cu articolul nostru „Adevăr și iubire”. Ne-am bucura foarte mult dacă, ascultând îndemnul lui DSale, ortodoxia de azi, a cărei „tradiție de știință și gândire... s'a închiriat până la dispariție aproape”, s'ar „întoarce la greceasca pe care am uitat-o, și la latineasca pe care nu am știut-o nici odată” și s'ar pregăti serios „pentru marea întrecere științifică” cu Roma. Din această întrecere numai bine ar putea sărăsi. — Admitem chiar și categorica afirmație: „Odată pentru totdeauna, aici la noi, în răsărit e adevărul”, dacă se gândește la adevărul depus în comoara de gândire „a lui Clemens, a sf. Ion Crisostomul, a s. Ioan Damaschinul...” Dacă ortodoxia se va adânci în cugetarea religioasă a acestor mari luceferi ai credinții, primind întreaga lor doctrină cu toate consecințele ei, e cu neputință să nu se întâlnească cu noi, cari tot la aceleași izvoare ne alinăm setea sufletească. Ambrosiu și Ieronim și Augustin și atâția alții au fost doar în plină armonie cu gloriile răsăritene ale aceleași „una, sfântă, catolică și apostolică biserică”, pentru slava căreia au lucrat, în limbi deosebite, dar cu gânduri și puteri unite.

B. Sibiu. Circulara episcopatului nostru spune destul de lămurit ce manuale au să se întrebuințeze anul acesta în școlile secundare. Rămân, anume, până la alte dispozițiuni, manualele de până acum, schimbându-se doar clasa în care se vor propune. Dificultate mai însemnată va fi singur manualul de istorie bisericească de I. Georgescu, prea bogat pentru clasa IV în care urmează să se propună pe viitor. Catehețul va face în el reduceri considerabile. — Ier întrucat acest manual este ca și epuizat, comisiunea catehetică mitropolitană a propus, pe cât știu, Ordinariatelor să mențină pentru cl IV manualul de „Istorie, Liturgică și Constituție” scris de Dr. N. Brăzeu, obligând pe cateheți să întregească în explicații partea istorică, reducând pe cea liturgică. — Pentru cărmnirea acestor neajunsuri, pomenita comisiune va publica în curând concurs la scrierea unei noi serii de manuale pentru școlile secundare, potrivite cerințelor schimbate prin noua lege și alcătuite pe temelii unei programe analitice ce se va publica nu peste mult.

Biserica gr. cat. Giulești. Confirmăm primirea abonamentului pe anul 1927 și 1928.

Oficiul parohial Ișganu. Am primit 200 Lei. Suma de 80 Lei am plătit-o U. P.

Oficiul parohial Șisești. Chităm primirea sumei de Lei 300.

Oficiul parohial Vișeu de mijloc. Am primit 200 Lei, abonament pe anul curent.

Oficiul parohial Pocola. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1928.

P. Almaș. Pe anul curent abonamentul fiind achitat, suma trimisă am ocontat-o pe anul viitor.

H. Ghelă. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Capitulul Metropolitan gr. cat. Blaj

Nr. 149/1928.

Inchiriere

Casa fundațională situată în strada T. Cipariu Nr. 219, se închiriază cu ziua de 16 Octomvrie 1928. Doritorii să-și înainteze ofertele de chirie la Administrația Centrală Capitalulară până în 15 Octomvrie 1928, orele 12.

Blaj, din ședința capitalulară, ținută în 1 Octomvrie 1928.

Iacob Popa
prepozit-capitalular

(592) 2—2

Cea mai bogată carte de rugăciuni este Mângăierea Creștinului

de IOAN GENȚ — 550 pag. format de buzunar.

Cuprinde toate rugăciunile trebuincioase de dimineața, seara, la Mănecat, Inserat, la mărturisire, cuminecare, la sf. Liturgie și diverse; precum și cântările dela Inserat, Mănecat, Prohod și Cununie.

Costă 80 de Lei legată în pânză peste toț

Se poate avea la toate librăriile mai de seamă și la redacția revistei: „VESTITURUL”, Oradea, Parcul Ștefan cel Mare
Nr. 8 (565) 8—10

SE CAUTA

pentru toate localitățile

PERSONE

ca conducători de filiale. Cunoștințe speciale, depozit și capital rulant nu sunt necesare. Venit lunar cca 200 dolari.

NOVELTY COMPANY
Valkenburg (Olanda) (22) 1—3

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de război, efcuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 7—?

(ori pe cei cari i-se par lui a fi de valoare, reflectează pâr. Negrea). Când vre-unul din acești oameni nesuferiți îi stă neclintit în cale și-l umilește cu superioritatea și cu controlul sever al unei inteligenți cinstite și drepte, Chimiță întrebunțează întâu lingușirea (lui Negrea îi vin în minte tătăelile deacum doi ani) și după ce și-a sleit tot repertoriul lui de miorlăituri, de frângeri de mijloc, de ochi dulci și de slugărnicii smerite (profesorii de teologie și toți „binevoitorii” lui Codău de câte-și vor mai aduce încă aminte, multă vreme), când vede că nu i-se trec, recurge la o a doua serie de mijloace. Incepe să urnească pe supt ascuns tot felul de intrigă și de meschinării, minciuni colportate în dreapta și în stânga, zavistii, uneltiri, calomnii (ce analiză fină și adevărată la Vlahuță; de ce n'au puterea aceasta de intuiție toți mai marii bisericestii? oftează Negrea), tot ce poate scorni o minte perversă de grecoteiu mic de suflet, ambițios în înțelesul rău al cuvântului, corupt și intrigant... Nimic nu cruță Chimiță, când e vorba să înlăture din cale prezența unui om superior. Și lucrul nu mai e curios — mijloacele acestea isbuțesc întotdeauna”.

Qui vivra, verra, își zice în gând Negrea, punând la o parte cartea. La Dumnezeu toate sunt cu putință, dar în dieceza noastră poate că n'o fi încă la fel (cum credea Vlahuță de România vremilor lui Chimiță).